

Hogyan védekezzünk a kváziolvasók ellen?

A Kladnói Állami Tudományos Könyvtár szolgálati térségeiben több-kevesebb gyakorisággal a kváziolvasók különféle csoportjai tűnnek fel. Legszelídebben azok az öregemberek viselkednek, akik elmagányosodtak, s idejük egy részét előszere-ttel a könyvtári olvasótermekben töltik. „Igazi irodalmat” nem kölcsönöznek, nem is olvasnak helyben: leginkább a napi- és hetilapokat veszik igénybe, de még szívesebben váltanak szót a hasonszörűekkel és a szolgálatban lévő könyvtárosokkal. Baj nincs velük, mindössze a halkabb beszédre kell esetenként kérni őket, s a szolgálatban lévő könyvtárosoknak pedig – egyéb feladatokra hivatkozva – egy idő után „le kell fordulniuk róluk”.

Jellegzetes kváziolvasó a prepotens rendbontó is, aki alkohollal vagy másféle szerrel „felerősödve” jelenik meg a könyvtárban, és rendez jeleneteket. Akadnak köztük olyanok is, akik tettlegességig ragadtatják el magukat. Különösen az esti műszakot látogatják szívesen, úgyhogy a könyvtárnak intézkednie kellett a szolgálatban levők biztonsága érdekében. Ez egyfelől azt jelenti, hogy az esti szolgálattevők gázpisztolyt kaptak, másfelől azt, hogy egy „kidobó kommandó” szervezett a könyvtár három főből, amelynek – persze – ez

csak a házi „beceneve”, ui. a renitenskedőket a lehető legudvariasabban kell kivezetni a könyvtár épületéből. E kommandó helyiségét bármely munkahelyről fel lehet csengetni. Ha másként nem megy: a kommandó a rendőrséget is el tudja érni rövid úton. Eddig csak néhány „élesebb” szituáció fordult elő.

A kutyatulajdonosok csoportja is nehezen kezelhető, mert a „gazdi” könyvtárhasználat közben is ragaszkodik kedvencéhez, amely – elképzelhetni – mi mindenre „képes” akár az olvasói, akár a könyvtári előtérben.

A hajléktalanok a korai órákban szokták felkeresni a könyvtár mellékhelyiségeit, ahol megtisztálkodnak, és elvégzik ügyes-bajos dolgaikat. Ez ellen úgy védekeznek, hogy a bejáratú kapu csak akkor nyílik ki, amikor már teljes egészében „feláll” a szolgálat, azaz a szolgálati pontok összességében munkakészen foglalt helyet a szolgálattevő.

/PAVLÍK, J.: „Takyčtenáři”. = Čtenář, 51. köt. 4. sz. 1999. p. 124–125./

(Futala Tibor)

Ágazatközi program az oroszországi könyvtárak elektronizálásáról

Az Oroszországi Föderáció Tudományügyi Minisztériuma a többi érdekelt főhatósággal együtt 1999. február 20-án vitatta meg az ország könyvtárai elektronizálásának 2004-ig szóló ágazatközi programját. Ez a program abból indul ki, hogy míg a fejlett államokban az elektronikus könyvtárak már-már a tömeges megvalósulás stádiumáig jutottak el, addig Oroszországban (1995 óta) elégtelen és koordinálatlan törekvések figyelhetők csak meg e téren. Céljai a következők:

1. A tudomány, a technika, kultúra, művelődés és közegészségügy területén olyan elektronikus információvagyonot kell felhalmozni, amelyhez a bel- és külföldi használók egyaránt hozzáférhetnek a korszerű technika segítségével.
2. Az illetékes főhatóságoknak és tanintézményeknek hatékonyabban kell munkálkodniuk e minőségileg új információs környezet létrejötté érdekében.

3. Meg kell növelni Oroszország szerepét az információs világpiacra.
4. Az orosz nyelv szerepét ugyancsak tágítani kell a világ információs térségében, nem utolsósorban az orosz diaszpórák információellátása érdekében.
5. Az információvagyon és infrastruktúra fejlesztésére kül- és belföldi befektetőket kell találni.
6. Meg kell oldani az orosz kutatók tudományos eredményeinek terjesztését.
7. A régi és ritka dokumentumokról – megóvásuk érdekében – elektronikus másolatot kell készíteni.

A program kiemelt feladatként kívánja kezelni:

- a társadalmilag fontos elektronikus információvagyon tömeges használatának lehetővé tételét;
- az oroszországi információvagyon elemzését, számbavételét és értékelését az elektronizálásra való érdemesség szempontjából;

- az ország elektronikus könyvtári rendszerének fejlesztése érdekében az ágazatközi és regionális szintű koordinálás rendszeressé tételét;
- a szükséges jogszabályok, szervezeti és technológiai elvek kimunkálását, illetve megjelentetését;
- a támogatási szükségletek meghatározását;
- egy elektronikus mintakönyvtár létrehozását.

A továbbiakban a program az iménti főfeladatokat számos részfeladatra osztja, majd szervezeti-szervezési kérdésekkel foglalkozik. Végrehajtásához öt évet lát szükségesnek, s ebben az időkeretben helyezi el az egyes tennivalókat:

1. Az első szakaszban, konkrétan 2000-ben készül el a program konceptuális tervezete, jön létre az irányító szerv és szervezet, a finanszírozási koncepció, a felsőoktatási informatizálási projekttel történő együttműködés szabályzata, kezdetét veszi a programmal kapcsolatos nemzetközi együttműködés, megszületnek az elektronikus könyvtárak létrehozásának és funkcionálásának alapelvei, illetve típus és téma szerinti összetételükre vonatkozó döntések, kimunkálják a program metaadatrendszerét, a lokális változatokat és a strukturális elemek szabályzatait.

2. A program további éveiben (2001–2004) elvégzendő tennivalókat nem bontják évekre, s mint ilyenek, az elektronikus könyvtári rendszer különböző szintű és tartalmú tervezésének egyes fázisaiból kerekednek ki. A finansziális ráfordításokat illetően a program kb. 200 millió rubel (6,2 millió dollár) évenkénti előteremtésével számol. A következő megoszlásban:
- központosított pénzeszközök – évi 100 millió rubel,
 - a résztvevők saját pénzeszközei – évi 80 millió rubel,
 - kiegészítő pénzeszközök különféle hazai és külföldi támogatásokból – évi 50 millió rubel.

A tervezet realizálásától bizvást elvárhatni azokat az eredményeket, amelyeket a program elején célként fogalmaztak meg azok a „kilencek”, akik az érdekelt tárcák felkérésére munkálkodtak rajta.

/Mezvedomstvonnaâ programma „Elektronnye biblioteki v Rossii.” = Naučnye i tehničeskije biblioteki, 7. sz. 1999. p. 3–15./

(Futala Tibor)

Az oroszországi Központi Mezőgazdasági Tudományos Könyvtár mint támogatásokat szerző intézmény

Az oroszországi nagykönyvtárak is próbálgatják a különféle támogatások szerzésének Nyugaton dívó útjait-módjait. A Központi Mezőgazdasági Tudományos Könyvtár (Central'naâ naučna sel'skhozásztvennaâ biblioteka = CNSHB) az internet segítségével tett szert különféle támogatásokra. A világhálózaton ui. működik egy *Finanszírozás forrásai* elnevezésű információs rendszer, amelynek „fejezetei” közül a könyvtár számára a következők bizonyultak hasznosnak: jótékonyági alapok tevékenysége, ösztöndíjas programok, regionális pályázatok és projektek.

Az innen nyert támogatásoknak köszönhetően

- a könyvtárban információs-konzultációs szolgálat létesült,
- az állomány a British Encyclopedia CD-ROM változatával gyarapodott,
- a munkatársak – Agros néven – dokumentográfiai adatbázist létesítettek az internetre,
- a könyvtár internet-hozzáférési osztályt szervezett,

- elektronikus posta kezdte meg működését a könyvtárban,
- 1997-ben 88 külföldi folyóiratra és 2 CD-ROM adatbázisra fizettek elő,
- a könyvtár évente több projektben vesz részt (Elektronikus könyvtár, Az agrárium elektronikus könyvtára),
- együttműködés alakult ki a könyvtár és az Alaputatások Oroszországi Fondja között.

A támogatások szerzésének felsorolt esetei arról tanúskodnak, hogy a költségvetési „hiánygazdálkodás” körülményei között különösen sok segítséget adnak a gyorsabb haladáshoz.

/SUVOROVA, V. M.: Učimsá polučat' granty. = Naučnye i tehničeskije biblioteki, 7. sz. 1999. p. 63–66./

(Futala Tibor)